

Novi reviji na pot

Pred nami je prvi zvezek nove muzikološke revije De musica disserenda. Njenemu nastanku botrujejo otipljive zunanje spodbude: Že dlje časa je v slovenski muzikologiji hkrati s težnjami po širitvi področja čutiti potrebo po širših možnostih objavljanja, čemur je mogoče zadovoljivo ustreči le z ustanovitvijo nove revije. Ob četrstoletnici svojega obstoja in dela Muzikološki inštitut ZRC SAZU tako začena z izdajanjem nove znanstvene revije, z željo, da bi postala mesto sodobnega znanstvenega razpravljanja o glasbi.

Ustanovitev nove glasboslovne revije je lahko priložnost za ponovni, sodobnemu času ustrezni premislek o tem, kaj je razpravljanje o glasbi in kaj je njegov namen. Vendar se moramo določnemu in vsebinsko zamejevalnemu odgovoru na zastavljeno vprašanje odpovedati. Razmišljanje o glasbi – temeljni danosti vsakega bodisi zgodovinskega bodisi sodobnega kulturnega okolja – ima dolgo preteklost. Sega vse od antičnogrških glasbenoteoretskih abstrakcij in poskusov metafizičnega določanja glasbe in njenega vrednotenja do novodobne muzikologije, ki se je v drugi polovici 19. stoletja vzpostavila kot znanost v tem smislu, da je kot veda izhajala iz jasno definiranega predmeta, otipljivo prisotnega v virih, in si za postulat postavila objektivno preverljivost svojih dognanj. Kaj je bilo miselno ukvarjanje z glasbo v preteklosti, je razvidno iz obsežne tradicije; kaj je danes in kakšno bo v prihodnosti, je teže ugotavljati in predvidevati.

V mnogih estetikah preteklega stoletja je glasba veljala za umetnost, ki nima vsebine; tudi veda o glasbi je zaradi tega do določene mere zaslovela kot veda, v katere jedru je – ob suhoparnem popisovanju virov – hermetično zaprto ukvarjanje z abstraktnimi glasbenimi oblikami in njihovim razvojem, oddeljeno od dejanske resničnosti in razumljivo le peščici poznavalcev. Toda družbena determiniranost glasbe, zlasti v njeni zvrstni medsebojno prekrivni mnogoplastnosti, ki postaja od sredine 20. stoletja dalje vse bolj očitna, kot tudi drugačne, sinestezijske izkušnje glasbenega so v zadnjih desetletjih začele trgati intelektualno ukvarjanje z glasbo iz ozkega kroga enosmerne poznavalske zaprtosti. Glasbe kot predmeta raziskav in refleksij se danes polašča cela vrsta različnih humanističnih in družboslovnih področij; in obratno: muzikologija, ki s svojo zavezanostjo virom sploh omogoča kakršno koli razpravo o glasbi, močno širi svoj pogled nanjo. Glasbo skuša videti upošteva koncepte drugih humanističnih področij; razumeti skuša mesto glasbe in njeno funkcijo v sklopu novih spoznanj o sodobnih družbah; sprašuje se in preizkuša, kako se glasba iz zgodovinske oddaljenosti vidi skozi poglede novodobnih filozofij.

Prav zaradi tega se nova revija na svojem začetku ne more vsebinsko omejevati, če naj dobi svoje mesto v okviru sodobnega znanstvenega razpravljanja o glasbi in če naj pomeni glasbenemu razumništvu novo priložnost za premislek o glasbi kot temeljni danosti vsakega, tudi tukajšnjega kulturnega okolja.

Na začetku nove revije prav tako ni mogoče predvideti vsega, kar bo vključevala v formalnem pogledu. V prvi vrsti bodo našle v njej mesto izvirne znanstvene razprave z različnimi, tematsko in metodološko pestrimi vsebinami. Revija bo objavljala tudi druga besedila, ki omogočajo znanstveno komuniciranje, kot so recenzije ter problemska poročila o novih znanstvenih delih ter znanstvenih dogodkih. Pod okriljem revije bodo v novi knjižni zbirki, načrtovani hkrati z revijo, objavljane enoavtorske znanstvene monografije in večavtorske monografije, v katerih naj bi različni avtorji predstavili posamične segmente večje celote ali pa razpravljali o istem z različnih zornih kotov. Knjižna zbirka bo vključevala tudi znanstvene izdaje virov, komentirane prevode temeljnih glasboslovnih besedil in slednjič izvirne predstavitve posameznih disciplin vede. Čeprav na začetku ni mogoče predvideti vsega, kar bi moglo najti mesto v novi reviji oz. pod njenim okriljem, želi biti ta vendarle forum znanstvenega humanističnega razpravljanja o glasbi. Pri tem naj znanstvenost ne bi bila metodološko omejevalno določilo, pač pa le zvrstno in - znotraj zvrstnosti - kvalitativno določilo: Razprave morajo izhajati in se uvrščati v sodobni tok znanstvenega razpravljanja o izbranem predmetu.

K prvemu zvezku razprav so bili ob petindvajsetletnici Muzikološkega inštituta ZRC SAZU povabljeni vsi njegovi sedanjji in nekdanji sodelavci. Objavljena dela predstavljajo bolj ali manj trenutne izseke iz njihovih zdajšnjih raziskovalnih prizadevanj. Snovalci nove revije iskreno želimo, da bi se jim v naslednjih zvezkih pridružili številni drugi avtorji in da bi De musica disserenda prepričljivo utirala nove poti glasboslovju na Slovenskem.

Jurij Snoj